

مجموعه گفتارهای علمی اخلاقی

حضرت آیت الله یثربی دامت برکاته

به سوی معرفت

تفسیر آیات ولایت و امامت

تعارض آشکار

در مورد

همسران خیانتکار

۱۸ اسفند ۱۳۸۹

۴ ربیع الثانی ۱۴۳۲

تکثیر این جزوه

با رعایت محتوا، حفظ امانت در نقل و ذکر مأخذ مجاز است

« الحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيدنا محمد وآله الطاهرين ولعنة الله على أعدائهم أجمعين » .

قال الله تبارك وتعالى :

﴿ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً ﴾^(۱) .

خداوند فقط می خواهد پلیدی (گناه) را از شما اهل بیت دور کند و کاملاً شما را پاک سازد .

چکیده سخن

بحث در مورد آیه ی تطهیر ، براساس تفسیری که خود مفسرین اهل تسنن ، از قبیل زمخشری و فخررازی مطرح کردند ، به چند سؤال منتهی شد ؛ چرا که آنها قائل شدند آیه ی تطهیر ، علاوه بر رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، حضرت امیرالمؤمنین علی ، حضرت فاطمه زهرا ، حضرت امام حسن مجتبی و حضرت امام حسین عَلَيْهِمَا السَّلَام ، تمام خاندان آن حضرت صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، از جمله همسران ایشان صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را شامل می شود . یکی از پرسش هایی که در مورد این ادعا مطرح نمودیم ، این است که براساس

۱. سوره احزاب، آیه ۳۳.

تفسیر مفسرینی همچون فخررازی و ...، آیه‌ی تطهیر دلالت بر زدودن اصل پلیدی و نیز پاک گرداندن محلّ آن دارد؛ یعنی افراد مورد نظر این آیه، پاکیزه و مطهر شده و قلب آنان جایگاه هیچ نوع پلیدی و زشتی و معصیت و نافرمانی نخواهد بود.

از سوی دیگر، در سوره‌ی تحریم دو تن از همسران پیامبر گرامی اسلام صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مرتکب گناه و نافرمانی شدند. بنابراین نتیجه آن می‌شود که آیه‌ی تطهیر شامل این دو نفر نمی‌شود.

برای یافتن نام دو نفر، به روایات وارده در معتبرترین کتب اهل تسنن، مانند صحیح مسلم، سنن ترمذی، سنن نسائی و مستدرک حاکم^(۱) مراجعه نمودیم و روشن شد که سوره‌ی تحریم، از گناه و نافرمانی عایشه دختر ابوبکر و حفصه دختر عمر بن خطاب سخن می‌گوید.

آیه‌ی دیگر سوره‌ی تحریم، پرده از زشت‌کاری دیگر این همسران بر می‌دارد. خداوند متعال می‌فرماید:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَوْلَادِكَ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾^(۲).

ای پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ! چرا چیزی را که خدا بر تو حلال کرده، به خاطر جلب رضایت همسران‌ات، بر خود حرام می‌کنی؟! و خداوند آمرزنده و رحیم است.

در جلسه‌ی قبل، در مورد آنچه پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بر خودشان حرام نمودند، بحث

۱. برای یافتن دقیق منابع فوق به جزوه‌ی شماره‌ی ۱۳۳ مراجعه نمایید.

۲. سوره‌ی تحریم، آیه ۱.

مختصری کردیم. شأن نزول سوره‌ی مبارک تحریم و بحث در مورد آن، مجال ۱۳۴ مناسبی را می‌طلبد؛ زیرا جعل و تحریف بسیار زیادی در مورد آن صورت گرفته است. به طور کلی یکی از مشکلات و معضلات در زمینه‌ی روایات و منابع دینی، آن است که تحریف و جعل، در آن‌ها رواج یافته و اهل تسنن و مکتب خلافت، افرادی را به عنوان عادل و ثقه پذیرفته‌اند که نه تنها از عدالت و وثاقت، بلکه از دین، قرآن و وحی هیچ بهره‌ای ندارند، و سابقه‌ی آن‌ها کفر محض است؛ ولی با این حال به عنوان مؤمن و مؤمنه، مسلم و مسلمة و عادل و عادله، مطرح شده‌اند و حلقه‌های آخر روایات، به این افراد باز می‌گردد.

اصل ماجرا، چنین بود که رسول خدا ﷺ سرّی را نزد یکی از همسران‌شان به نام حفصه بازگو کردند و به او فرمودند: امانت‌دار این سرّ باش و آن را برای کسی فاش نکن! ولی حفصه، بلافاصله سرّ پیامبر ﷺ را نزد همسر دیگر ایشان ﷺ، عایشه، افشا کرد. هنگامی پیامبر ﷺ او را مورد بازخواست قرار دادند، از آنجاکه هیچ اعتقادی به آگاهی رسول خدا ﷺ از غیب نداشت، با تعجب از ایشان ﷺ سؤال کرد: چه کسی تو را از این مطلب آگاه کرد؟! خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَأَنِي الْعَلِيمُ الْحَبِيرُ ﴿١﴾﴾

[به خاطر بیاورید] هنگامی را که پیامبر ﷺ یکی از رازهای

خود را به بعضی از همسران اش گفت؛ ولی هنگامی که وی آن را افشا کرد و خداوند پیامبرش ﷺ را از آن آگاه ساخت، قسمتی از آن را برای او بازگو کرد و از قسمت دیگر خودداری نمود، هنگامی که پیامبر ﷺ همسرش را از آن خبر داد، گفت: «چه کسی تو را از این راز آگاه ساخت؟!» فرمود: «خداوند عالم و آگاه مرا با خبر ساخت!»

کفر و ارتداد عایشه و حفصه

سوره‌ی تحریم در ادامه، وجود انحراف، شک و شبهه را در دل و قلب عایشه و حفصه، اثبات می‌کند. خداوند سبحان می‌فرماید:

﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾^(۱).

اگر شما (همسران پیامبر ﷺ) از کار خود توبه کنید (به نفع شماست، زیرا) دلهای تان از حق منحرف گشته است.

فخررازی، در تفسیر واژه‌ی «صغت» می‌گوید:

«صغت أي عدلت و مالت عن الحق»^(۲).

«صغت» یعنی از حق رویگردان منحرف شد.

ابن عباس مفسر معروف نیز در این مورد می‌گوید:

«قوله: ﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾^(۳) يقول: زاغت

۱. همان، آیه ۴.

۲. تفسیر رازی، جلد ۴۰، صفحه ۳۳.

۳. سوره تحریم، آیه ۴.

قلوبكما، يقول: قد أئمت قلوبكما»^(۱).

قول خداوند متعال؛ «اگر شما (همسران پیامبر ﷺ) از کار خود توبه کنید (به نفع شماست، زیرا) دل‌های تان از حق منحرف گشته است.» یعنی، قلب‌هایتان منحرف شده است؛ قلب‌های شما گناه و نافرمانی کرده‌اند.

«زاغ» در لغت، به انحراف و کجی و میل از راه مستقیم و صواب معنا شده است^(۲)؛ چنانچه خداوند متعال می‌فرماید:

﴿فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾^(۳).

هنگامی که آن‌ها از حق منحرف شدند، خداوند قلوب‌شان را منحرف ساخت.

﴿وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ﴾^(۴).

(به خاطر بیاورید) زمانی را که چشم‌ها از شدت وحشت خیره شده و جان‌ها به لب رسیده بود.

بنابر این، براساس آنچه که طبری مفسر اهل سنت، در کتابش نقل می‌کند، عایشه و حفصه از دستور پیامبر ﷺ سرپیچی کردند و ایشان ﷺ را آزرند^(۵). روشن است چنین کسانی از راه مستقیم به بیراهه رفته و کافر و مرتد شده‌اند.

۱. جامع البیان، جلد ۲۸، صفحه ۲۰۵.

۲. مفردات راغب، صفحه ۲۲۲؛ المنجد، صفحه ۳۱۴.

۳. سوره صف، آیه ۵.

۴. سوره احزاب، آیه ۱۰.

۵. جامع البیان، جلد ۲۸، صفحه ۲۰۵.

حضرت امام صادق عليه السلام، زنی را که سر رسول خدا صلى الله عليه وسلم را فاش کرد، حفصه معرفی کرده و می‌فرماید:

«كفرت في قولها: من أنبأك هذا؟ وقال الله فيها وفي أختها: ﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾^(۱) أي زاغت والزيغ هو الكفر»^(۲).

حفصه به خاطر این سؤال از پیامبر صلى الله عليه وسلم که چه کسی تو را از این مطلب آگاه ساخت؟ کافر شد و خداوند متعال درباره‌ی او و خواهرش^(۳) (عایشه) می‌فرماید: «اگر شما (همسران پیامبر صلى الله عليه وسلم) از کار خود توبه کنید (به نفع شماست، زیرا) دل‌های تان از حق منحرف گشته است.» یعنی قلب شما منحرف گشت و «زیغ» همان کفر است.

در بعضی از آیات قرآن، سخن از توبه نمودن کسانی که نافرمانی خدا و پیامبر صلى الله عليه وسلم را نمودند و پذیرفته شدن آن از ناحیه‌ی خداوند متعال به میان آمده است. چنانچه در مورد کعب بن مالک، هلال بن امیه و مراره بن ربیع که از شرکت در جنگ تبوک خودداری کردند و به دستور پیامبر صلى الله عليه وسلم، از ناحیه‌ی مسلمانان و حتی همسران شان مورد بی‌اعتنایی قرار گرفتند^(۴)، می‌فرماید:

۱. سوره تحریم، آیه ۴.

۲. بحار الأنوار، جلد ۲۲، صفحه ۲۴۶.

۳. چون هر دوی آنها همسر یک نفر بوده‌اند نسبت خواهر به آنها داده شده است.

۴. بحار الأنوار، جلد ۲۱، صفحه ۲۰۲؛ از منابع اهل سنت: سیره ابن هشام، جلد ۴، صفحه ۱۷۵.

﴿وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾^(۱).

و (همچنین) آن سه نفر که (از شرکت در جنگ تبوک) بازماندند، (و مسلمانان با آنان قطع رابطه نمودند)، تا آن حد که زمین با همه وسعتش بر آن‌ها تنگ شد، (حتی) در وجود خویش جایی برای خود نمی‌یافتند. (در آن هنگام) دانستند پناهگاهی از خدا جز به سوی او نیست. سپس خدا رحمتش را شامل حال آن‌ها نمود (و به آنان توفیق داد) تا توبه کنند و خداوند بسیار توبه‌پذیر و مهربان است.

«عایشه و حفصه» به خاطر رفتاری که با رسول خدا ﷺ داشتند و ایشان ﷺ را آزار و اذیت نمودند، مرتکب گناه و معصیت شدند و لذا از ناحیه‌ی خدا فرمان آمد که باید توبه کنند، اما در ادامه‌ی آیات هیچ سخنی مبنی بر اینکه این توبه از ناحیه‌ی آن‌ها واقع شد یا نه؟ و اگر واقع شد، آیا از ناحیه‌ی خداوند متعال قبول شد یا نه؟ وجود ندارد.

خداوند متعال، بعد از این که آن دو همسر رسول گرامی اسلام ﷺ را به خاطر از بین بردن و حبیط اسلام و ایمان‌شان و کفر و ارتدادشان، سفارش به توبه می‌کند، می‌فرماید:

﴿وَإِنْ تَضَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ

۱. سوره توبه، آیه ۱۱۸.

وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ﴿۱﴾ .

و اگر بر ضد او دست به دست هم دهید، [کاری از پیش نخواهید برد] زیرا خداوند یاور اوست و همچنین جبرئیل و صالح مؤمنان (حضرت امیرالمؤمنین علی عَلَيْهِ السَّلَام) و فرشتگان بعد از آنان، پشتیبان او هستند .

این آیهی شریف، از نقشه و توطئه‌ی خطرناک این دوزن و پدران‌شان بر ضد پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، پرده بر می‌دارد؛ چراکه وقتی مسلمان‌ها در جنگ احد شکست خوردند، خداوند متعال خطاب به آن‌ها می‌فرماید:

﴿بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَذَا يُمِدِّكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِّن الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ﴾ (۲) .

آری، (امروز هم) اگر استقامت و تقوا پیشه کنید، و دشمن به همین زودی به سراغ شما بیاید، خداوند شما را به پنج هزار نفر از فرشتگان، که نشانه‌هایی با خود دارند، مدد خواهد داد .

اما در آیه‌ی مورد بحث، صحبت از یاری تعداد محدودی فرشته؛ مانند پنج هزار فرشته نیست، بلکه سخن از این است که اگر آن دوزن، به توطئه بر ضد پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ادامه بدهند، خداوند، جبرئیل، صالح مؤمنان - که در تفاسیر به حضرت امیرالمؤمنین علی عَلَيْهِ السَّلَام تفسیر شده است (۳) - و همه فرشتگان یار و یاور رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خواهند بود .

۱. سوره تحریم، آیه ۴ .

۲. سوره آل عمران، آیه ۱۲۵ .

۳. تفسیر قمی، جلد ۲، صفحه ۳۷۷؛ تفسیر المیزان، جلد ۱۹، صفحه ۳۴۰ .

چنان که پیش از این نیز گفتیم، در این آیات، هیچ نشانی از اینکه این دو با آن همه تحذیر و تخویف، پشیمان شده و توبه کرده باشند، دیده نمی‌شود. بنابر این آیات، کفر و ارتداد این دو تن ثابت می‌شود، اما رجوع آن‌ها از کفر را با هیچ آیه‌ای نمی‌توان ثابت نمود.

شرح حال این دو زن، انسان را بسیار متأثر و متأسف می‌کند؛ زیرا ابتلای داخلی و گرفتاری رسول خدا ﷺ از ناحیه‌ی همسران‌شان را نشان می‌دهد. در آیه‌ی بعد، خداوند متعال می‌فرماید:

﴿عَسَىٰ رَبُّهُ إِن طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِّنْكَنَّ مُسْلِمَاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ فَايْتَاتِيَنَّ تَائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارًا﴾^(۱).

امید است که اگر او شما را طلاق دهد، پروردگارش به جای شما همسرانی بهتر برای او قرار دهد، همسرانی مسلمان، مؤمن، متواضع، توبه‌کار، عابد، هجرت‌کننده، زنانی غیر باکره و باکره. دقت در این آیه، نمایان‌گر این نکته است که صرف همسری پیامبر خدا ﷺ، فضیلت محسوب نمی‌شود، بلکه فضیلت و برتری هر کس، به اندازه‌ی تقوا و پرهیزگاری اوست. بله، اگر انسان از تقوا و زهد برخوردار بود، همسر پیامبر اکرم ﷺ بودن نیز برای او فضیلتی دوچندان خواهد بود. بنابراین، عقیده‌ی اهل سنت که مجرد همسری پیامبر اکرم ﷺ را موجب صالح و اهل بهشت بودن شخص می‌دانند، مخالف تعالیم کتاب خدا بوده و صحیح نیست.

علاوه بر این، آیه‌ی پنج سوره‌ی تحریم، به مفهوم مخالف^(۱) خود، بر این مطلب دلالت می‌کند که «عایشه و حفصه» نه مسلمان بودند و نه مؤمن و نه خاضع در پیشگاه خدا و رسول‌اش و به طور کلی تمام فضائل و کمالات را از آن‌ها سلب می‌کند؛ چه اینکه سخن از جایگزینی همسرانی است که برتر از همسران طلاق داده شده هستند و دارای اوصاف مذکور در آیه می‌باشند.

خداوند متعال در خطاب به همسران پیامبر اکرم ﷺ، به این ملاک فضیلت،

یعنی تقوا تصریح کرده و می‌فرماید:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأزْوَاجِي إِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعِكُنَّ وَأَسْرَحُكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا * وَإِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ أُجْرًا عَظِيمًا * يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا * وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَإِنَّ اللَّهَ يَفْعَلْ لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا * يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنْ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا * وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى﴾ (۲).

۱. مفهوم مخالف به مفهومی گفته می‌شود که با حکم موجود در منطوق مخالف می‌باشد و اگر از مفهوم موافق، قوی‌تر نباشد در حد آن هست. همچنین مفهوم مخالف دارای شش قسم زیر می‌باشد: ۱. مفهوم شرط ۲. مفهوم وصف ۳. مفهوم غایت ۴. مفهوم حصر ۵. مفهوم عدد ۶. مفهوم لقب (اصول الفقه مظفر، جلد ۱، صفحه ۱۵۷).

۲. سوره احزاب، آیه ۳۳-۲۸.

۱۳۴ ای پیامبر ﷺ! به همسرانت بگو: اگر شما زندگی دنیا و زرق و برق آن را می‌خواهید، بیایید با هدیه‌ای شما را بهره‌مند سازم و شما را به طرز نیکویی رها سازم* و اگر شما خدا و پیامبرش ﷺ و سرای آخرت را می‌خواهید، خداوند برای **نیکوکاران شما** پاداش عظیمی آماده ساخته است* ای همسران پیامبر ﷺ! هر کدام از شما گناه آشکار و فاحشی مرتکب شود، عذاب او دو چندان خواهد بود؛ و این برای خدا آسان است* و هر کس از شما برای خدا و پیامبرش ﷺ خضوع کند و عمل صالح انجام دهد، پاداش او را دو چندان خواهیم ساخت، و روزی پیرارزشی برای او آماده کرده‌ایم* ای همسران پیامبر ﷺ! شما همچون یکی از زنان معمولی نیستید اگر تقوا پیشه کنید؛ پس به گونه‌ای هوس‌انگیز سخن نگویند که بیمار دلان در شما طمع کنند، و سخن شایسته بگویند* و در خانه‌های خود بمانید، و همچون دوران جاهلیت نخستین (در میان مردم) ظاهر نشوید.

فخر رازی در بیان فرق «مسلمات» و «مؤمنات» می‌گوید: مسلمان کسی است که با زبان اظهار اسلام نماید، ولی مؤمن کسی است که با دل و قلب‌اش اظهار اسلام کند^(۱). طبق نظر شیعه، مسلمان کسی است که شهادتین را بر زبان جاری کند و مؤمن کسی است که ولایت حضرت امیرالمؤمنین علی ع را پذیرفته باشد. نکته

اساسی آن است که طبق هر دو تفسیر، «عایشه و حفصه» مسلمان و مؤمن نبودند. همان طور که نقل کردیم، این دو نفر، رسول الله ﷺ را آزار و اذیت و به ایشان ﷺ خیانت و اسرار ایشان ﷺ را افشا می کردند^(۱). از سوی دیگر، طبق نص قرآن کریم، آزار و اذیت رسول خدا ﷺ، در ردیف آزار و اذیت خداوند بوده و نتیجه اش لعنت خدا و عذاب الهی می باشد. این خود دلیل دیگری بر کفر آن دو محسوب می شود.

خداوند متعال می فرماید:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا﴾^(۲).

آن ها که خدا و پیامبرش ﷺ را آزار می دهند، خداوند آنان را از رحمت خود در دنیا و آخرت دور ساخته، و برای آن ها عذاب خوارکننده ای آماده کرده است.

نمونه ی دیگری که موضوع آزردن رسول اکرم ﷺ را ثابت می کند، این روایت تاریخی است.

عمر بن خطاب می گوید، روزی بر عایشه وارد شده و به او گفتم:

«یا بنت ابي بكر! قد بلغ من شأنك أن تؤذي رسول الله ﷺ؟
فقلت: مالي ولك يا بن الخطاب؟ عليك بعيبتك!»^(۳).

ای دختر ابوبکر! به من خبر رسیده که تو پیامبر خدا ﷺ را

۱. ر. ک: به سوی معرفت جزوه ی شماره ی ۱۳۳.

۲. همان، آیه ۵۷.

۳. از منابع اهل سنت: صحیح مسلم، جلد ۴، صفحه ۱۸۸؛ کنز العمال، جلد ۲، صفحه ۵۲۸.

اذیت و آزار می‌کنی؟ عایشه گفت: تو با من چه کار داری؟! تو ۱۳۴

مراقب عیب‌های خودت باش!

گوینده‌ی این سخن، عمر بن خطاب است و در صحیح مسلم که اهل سنت آن را «أخت القرآن» می‌دانند، آمده است. بنابراین اگر اهل تستن برای قول و سخن عمر حجیت و اعتبار قائل هستند باید بپذیرند که عایشه، رسول خدا ﷺ را اذیت می‌کرده و اگر به قرآن مجید باور دارند، باید قبول کنند که آزار و اذیت رسول خدا ﷺ، لعنت خدا و عذاب الهی را در پی دارد.

از مجموع این آیات و روایات به دست می‌آید که «عایشه و حفصه»؛ همسران رسول خدا ﷺ، با آزار و اذیت ایشان ﷺ مرتد و کافر شدند و تمام اوصاف یک زن مسلمان را از دست دادند.

تشبیه عایشه و حفصه به همسران نوح و لوط علیهما السلام

خداوند متعال در سوره‌ی تحریم، بعد از بیان چند آیه در مورد توبه و آثار و نتایج آن برای انسان، مثالی ذکر می‌کند.

خداوند تبارک و تعالی می‌فرماید:

﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأةَ نُوحٍ وَامْرَأةَ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحِينَ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّٰخِلِينَ﴾^(۱).

خداوند برای کسانی که کافر شده‌اند، به همسر نوح علیها السلام و همسر

لوط عليه السلام مثل زده است، آن دو تحت سرپرستی دو بنده از بندگان صالح ما بوده‌اند، ولی به آن دو خیانت کردند و ارتباط با این دو (پیامبر عليه السلام) سودی به حالشان (در برابر عذاب الهی) نداشت و به آن‌ها گفته شد: وارد آتش شوید همراه کسانی که وارد می‌شوند!

فخر رازی در ذیل این آیه‌ی شریف می‌گوید:

«وفي ضمن هذين المثالين تعريض بأُمِّي المؤمنين، وهما حفصة وعائشة، لما فرط منهما وتحذير لهما على أغلظ وجه وأشدّه؛ لما في التمثيل من ذكر الكفر»^(۱).

در ضمن این دو مثال (همسر نوح عليه السلام و همسر لوط عليه السلام) تعریضی به دو مادر مؤمنان، عایشه و حفصه است، چراکه این دو زن، پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم را بسیار اذیت کردند و این آیه در واقع تحذیری برای آن دو است با غلیظ‌ترین و شدیدترین بیان [که از ادامه‌ی این رفتار دست بردارند]. به خاطر آنچه در تمثیل وجود دارد، که همان ذکر کفر است.

فخر رازی در ادامه، به بیان خیانت همسران نوح و لوط عليه السلام می‌پردازد و

می‌گوید:

«ما كانت خيانتهم؟ نقول: نفاقهما وإخفاءهما الكفر، وتظاهرهما على الرسولين عليه السلام، فامرأة نوح قالت لقومه: إنه لمجنون! وامرأة لوط كانت تدلّ على نزول ضيف إبراهيم عليه السلام»^(۲).

۱. تفسیر رازی، جلد ۳۰، صفحه ۴۹.

۲. همان، صفحه ۵۰.

۱۳۴ اما خیانت آن دو (همسران نوح و لوط علیهم‌السلام) چه بود؟ می‌گوییم: نفاق و دو رویی آن دو و مخفی نگه داشتن کفرشان و اذیت و آزار شوهران‌شان که دو پیامبر الهی بودند، پس زن نوح علیها‌السلام به قوم‌اش می‌گفت: نوح علیه‌السلام دیوانه است! و زن لوط علیه‌السلام هم قوم‌اش را به سوی مهمانان حضرت ابراهیم علیه‌السلام راهنمایی می‌کرد و سرّ او را افشا می‌نمود.

فخر رازی هم چنین به فواید این مثال اشاره کرده و می‌گوید:

«وَأَمَّا ضَرْبُ الْمَثَلِ بِامْرَأَةِ نُوحٍ الْمَسْمُومَةِ بِوَاعِلَةٍ، وَامْرَأَةِ لُوطِ الْمَسْمُومَةِ بِوَاهِلَةٍ، فَتَشْمَلُ عَلَى فَوَائِدٍ مُتَعَدِّدَةٍ لَا يَعْرِفُهَا بِتَمَامِهَا إِلَّا اللَّهُ تَعَالَى، مِنْهَا التَّنْبِيهُ لِلرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ عَلَى الثَّوَابِ الْعَظِيمِ وَالْعَذَابِ الْأَلِيمِ، وَمِنْهَا الْعِلْمُ بِأَنَّ صِلَاحَ الْغَيْرِ لَا يَنْفَعُ الْمَفْسُدَ، وَفَسَادَ الْغَيْرِ لَا يَضُرُّ الْمَصْلُوحَ، وَمِنْهَا أَنَّ الرَّجُلَ وَإِنْ كَانَ فِي غَايَةِ الصِّلَاحِ، فَلَا يَأْمَنُ الْمَرْأَةُ وَلَا يَأْمَنُ نَفْسَهُ، كَالصَّادِرِ مِنْ امْرَأَةِ نُوحٍ وَلُوطٍ علیهم‌السلام»^(۱).

اما مثال زدن به زن نوح علیها‌السلام که «واعله» و زن لوط علیه‌السلام که «واهله» نام داشتند، فایده‌های زیادی در بر دارد که فقط خداوند متعال آن را به طور کامل و تمام می‌داند، از جمله آن فایده‌ها؛ آگاه نمودن مردان و زنان مسلمان است بر اینکه اطاعت خدا و رسول‌اش صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم ثواب عظیم و نافرمانی آن‌ها عذاب دردناکی به دنبال دارد، دیگر اینکه صالح بودن شخصی به انسان مفسد نفعی

نمی‌رساند و بد بودن او هم ضرری به انسان مصلح نمی‌زند، فایده‌ی دیگر اینک، اگر چه فردی در نهایت صلاح و درست‌کاری باشد، از زن و نفس‌اش در امان نیست مانند آنچه که از همسران نوح و لوط علیهم‌السلام صادر شد.

زمخشری - مفسر دیگر اهل سنت - هم بعد از بیان مطالبی نظیر آنچه نقل شد، اضافه می‌کند:

« کفرهم بالله ورسوله ، قطع العلائق وبتّ الوصل وجعلهم أبعد من الأجنب وأبعد ، وإن كان المؤمن الذي يتصل به الكافر ، نبياً من أنبياء الله تعالى »^(۱).

کفر به خدا و رسول‌اش، ارتباط و علقه زوجیت و همسری را قطع می‌کند و آن‌ها را نسبت به هم، دورتر از بیگانگان قرار می‌دهد، اگر چه مؤمنی که کافر با او ارتباط و علقه دارد، پیامبری از پیامبران الهی باشد.

یحیی بن سلام^(۲) در مورد مثالی که در سوره مبارک تحریم آمده است می‌گوید:

« ﴿ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا ﴾^(۳) يحذّر به عائشة و حفصة من المخالفة لرسول الله صلّى الله عليه وآله حين تظاهرتا عليه »^(۴).

۱. الکشاف، جلد ۴، شرح صفحه ۱۳۱.

۲. وی نزد اهل سنت از ثقات و یکی از مفسران قرآن کریم می‌باشد (لسان المیزان، جلد ۶، صفحه ۳۱۹).

۳. سوره تحریم، آیه ۱۰.

۴. فتح القدیر، جلد ۵، صفحه ۲۵۶.

این مثال که عایشه و حفصه را به دو همسر نوح و لوط علیهم السلام تشبیه می‌کند برای تحذیر و ترساندن عایشه و حفصه از مخالفت با رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم می‌باشد زمانی که این دو، پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم را اذیت می‌کردند.

حضرت امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

«قوله ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأةَ نُوحٍ وَامْرَأةَ لُوطٍ﴾^(۱) مثل ضربہ الله لعائشة و حفصه أن تظاهرا علی رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و أفشتا سره»^(۲).

آیه‌ی: «خداوند برای کسانی که کافر شده‌اند، به همسر نوح و همسر لوط مثل زده است» مثالی است که خداوند متعال برای عایشه و حفصه زده است؛ زیرا آن‌ها پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم را اذیت نموده و سرایشان صلی الله علیه و آله و سلم را فاش کردند.

نتیجه همه‌ی اقوال و سخنانی که از زمخشری، فخر رازی و مفسران دیگر نقل کردیم، آن است که همراهی کافر با مؤمن، حتی اگر در بالاترین سطح آن، یعنی زن و شوهر باشد، برای کافر هیچ فائده‌ای نداشته و برای مؤمن هم ضرری نخواهد داشت.

قرآن کریم در ماجرای ساخته شدن کشتی توسط حضرت نوح علیه السلام، این مطلب را تأیید می‌کند. پس از آنکه به فرمان الهی، حضرت نوح علیه السلام کشتی را ساخت، از جانب خدا مأمور شد که از هر حیوانی یک جفت و همچنین خانواده‌اش، به جز

۱. سوره تحریم، آیه ۱۰.

۲. تفسیر البرهان، جلد ۴، صفحه ۳۵۸.

خداوند متعال می فرماید :

﴿ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ
اِثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ ﴾ (۱).

تا اینکه فرمان ما رسید و تنور جوشیدن گرفت: (به نوح) گفتیم
«از هر جفتی از حیوانات (از نر و ماده) یک زوج در آن (کشتی)
حمل کن؛ همچنین خاندانت را (بر آن سوار کن) مگر آن ها که قبلاً
وعده هلاک آنان داده شده (همسر و یکی از فرزندان).

این نکته که ارتباط کافر با مؤمن نفعی به او نمی بخشد، در ماجرای عذاب قوم
لوط عَلَيْهِ السَّلَام نیز مشاهده می شود.

خداوند متعال می فرماید :

﴿ قَالُوا يَا لُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَن يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرِبْ أَهْلَكَ بِقِطْعٍ مِّنَ
الَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًا تَكُ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ
مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ * فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا
عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ مَّنصُودٍ * مُسْوَمَةً
عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ ﴾ (۲).

(فرشتگان عذاب) گفتند: ای لوط! ما فرستادگان پروردگار توایم؛
آن ها هرگز دسترسی به تو پیدا نخواهند کرد؛ در دل شب، خانواده

۲۰. ۱. سوره هود، آیه ۴۰.

۲. همان، آیه ۸۳-۸۱.

۱۳۴ ات را (از این شهر) حرکت ده؛ و هیچ یک از شما پشت سرش را نگاه نکنند؛ مگر همسرت، که او هم به همان بلایی که آن‌ها گرفتار می‌شوند، گرفتار خواهد شد. موعده آن‌ها صبح است؛ آیا صبح نزدیک نیست؟! * و هنگامی که فرمان ما رسید، آن (شهر و دیار) را زیر و رو کردیم؛ و بارانی از سنگ (گل‌های متحجر) متراکم بر روی هم، بر آن‌ها نازل نمودیم * (سنگ‌هایی که) نزد پروردگارت نشاندار بود؛ و آن، از (سایر) ستمگران دور نیست.

بعد از این سخنان، به همان سؤال نخستین باز می‌گردیم و از فخررازی و زمخشری و دیگر متفکرین، محدثین و مفسرین اهل سنت سؤال می‌کنیم: شما چگونه این دو همسر رسول گرامی اسلام ﷺ را مضمول «آیه‌ی تطهیر» می‌دانید؟! با اینکه خودتان اذعان دارید سوره‌ی تحریم، درباره این دو نازل شده است و از تمثیل به همسران لوط و نوح عليهما السلام استفاده نمودید که صرف همسر پیامبر ﷺ بودن فایده‌ای ندارد و خود انسان باید متقی و صالح باشد.

همچنین خودتان گفتید که این دو مرتد و کافر شدند و اذیت و آزار رسول خدا ﷺ نمودند که به نص آیه‌ی قرآن، این کار موجب لعنت الهی و خلود در آتش جهنم است، و هیچ آیه‌ای در قرآن کریم بر توبه و بازگشت این دو از کفر و ارتدادشان دلالت نمی‌کند.

با این اوصاف، ادعای ورود این دو در «آیه‌ی تطهیر» ادعایی گزاف و بدون دلیل خواهد بود.

۲۱ نکته‌ی دیگر آنکه، از آنجاکه مثال با ممثّل در آنچه که در کلام ذکر شده است،

باید یکی باشد و همسران نوح و لوط عليهما السلام به آن دو پیامبر بزرگ الهی خیانت نموده و نسبت به آن‌ها کافر بودند، بنابر این «عایشه و حفصه» هم باید نسبت به پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم چنین وضعیتی داشته باشند. گذشته از نقل‌های قبل، به نمونه‌ای از خیانت‌ها و اذیت‌های این دو، اشاره می‌کنیم:

حمزة بن ابی اسید ساعدی^(۱) از پدرش که از اصحاب بدر بوده است و به اعتقاد اهل سنت همه‌ی اصحاب بدر مورد مغفرت و غفران الهی هستند^(۲) - نقل می‌کند:

« تزوج رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم أسماء بنت النعمان الجونیة، فأرسلني فجننت بها، فقالت حفصة لعائشة: أخضبيها أنت وأنا أمشطها ففعلتا، ثم قالت لها إحداهما: إن النبي صلی الله علیه و آله و سلم يعجبه من المرأة إذا دخلت عليه أن تقول: أعوذ بالله منك، فلما دخلت عليه وأغلق الباب وأرختي الستر، مديده إليها، فقالت: أعوذ بالله منك، فقال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم بكمه على وجهه فاستتر به وقال: عدت بمعاذ ثلاث مرات. قال أبو أسيد: ثم خرج إليّ فقال: يا أبا أسيد ألقها بأهلها ومتعها برازقين يعني كرباسين، فكانت تقول: أدعوني الشقية! (قال ابن عمر: قال هشام بن محمد: فحدثني زهير بن معاوية الجعفي: إنها ماتت كمداً»^(۳).

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم با اسماء، دختر نعمان جوینه ازدواج نمودند، سپس من را فرستادند تا او را بیاورم، حفصه به عایشه گفت: تو او

۱. وی، نزد اهل سنت از ثقات محسوب می‌گردد (تهذیب الکمال، جلد ۷، صفحه ۳۱۲).

۲. ر. ک: صحیح بخاری، جلد ۵، صفحه ۸۹.

۳. از منابع اهل سنت: مستدرک حاکم، جلد ۴، صفحه ۳۷؛ تاریخ یعقوبی، جلد ۲، صفحه ۸۶.

۱۳۴ را خضاب و رنگ کن و من او را آرایش می‌کنم و هر دو این کارها

را انجام دادند. سپس یکی از آن‌ها به اسماء گفت: پیغمبر ﷺ دوست دارند که وقتی زنی بر او وارد می‌شود، به ایشان ﷺ بگوید: من از تو به خدا پناه می‌برم، زمانی که اسماء را بر پیامبر ﷺ وارد کردند و در بسته شد و ایشان ﷺ خواستند که به او نزدیک شوند، او گفت: من از تو به خدا پناه می‌برم، رسول خدا ﷺ آستین مبارک خود را بر روی صورت خود نهادند و آن را پوشاندند و سه مرتبه فرمودند: من هم تو را در پناه خدا قرار دادم. أبو اسید می‌گوید: سپس حضرت ﷺ به طرف من آمدند و فرمودند: ابا اسید! او را به خانواده‌اش ملحق کن و دو جامه‌ی کرباس هم به او بده! بعد از آن، آن زن می‌گفت: من را «زن بدبخت» صدا بزنید! ابن عمر می‌گوید که هشام بن محمد از زهیر بن معاویه جعفری نقل کرد: آن زن از غصه دق کرد و مرد.

با وجود این همه شیطنت و حيله‌گری که در وجود این دو زن وجود داشت و از هر دری برای آزار و اذیت رسول خدا ﷺ وارد می‌شدند، آیا باز هم می‌توان آن‌ها را مشمول «آیه‌ی تطهیر» دانست؟!

عایشه، فتنه‌گر

حضرت رسول الله ﷺ از آنجایی که از ذات پلید و شیطنی آن‌ها آگاه بودند،

۲۳ در چندین نوبت، عایشه را زنی فتنه‌گر معرفی نمودند. ایشان ﷺ روزی به طرف

« ههنا الفتنة ، ثلاثاً ، من حيث يطلع قرن الشيطان »^(۱).

سه مرتبه فرمودند محل فتنه اینجاست و از اینجا شاخ شیطان بیرون خواهد آمد.

این‌ها سخنانی است که در کتب معتبره‌ی اهل تسنن آمده است و با امکانات پیشرفته‌ای که امروزه وجود دارد ، حتی اگر بخواهند آن‌ها را از کتاب‌هایشان حذف کنند - که مطمئناً مایل به این قضیه هستند - نمی‌توانند و این‌ها اسنادی است که از خود آن‌ها و علیه خود آن‌ها وجود دارد و وجود خواهد داشت .

آیا واقعاً می‌توان عایشه را که هیچ اعتقادی به رسالت پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نداشت و با حالتی تمسخرآمیز خدمت ایشان صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عرض می‌کرد :

« أنت الذي تزعم أنك رسول الله ؟ »^(۲).

تو هستی که خیال می‌کنی رسول خدا هستی !؟

را پاک و مطهر و خالی از هرگونه پلیدی و زشتی دانستی !؟

این تفکر و عقیده ، عین نجاست است که با آب هفت اقیانوس هم قابل تطهیر نیست . چگونه می‌توان به « اذهاب رجس » از او و امثال او عقیده داشت !؟ آیا می‌توان او را با حضرت فاطمه زهرآلین مقایسه کرد !؟ چه مقایسه‌ی باطل و بی‌جایی !!!

این مقایسه ، به دلایل فراوان ، هرگز پذیرفته نیست ؛ از جمله ، حضرت امام

۲۴ ۱. از منابع اهل سنت : صحیح بخاری ، جلد ۴ ، صفحه ۴۶ .

۲. الغدير ، جلد ۱۱ ، صفحه ۱۶۳ .

حسن مجتبیٰ علیه السلام در مورد حضرت فاطمه زهرا علیها السلام می‌فرمایند: مادرم را دیدم که در شب جمعه، از شب تا به صبح، در حال رکوع و سجود بودند و همواره برای مؤمنین و مؤمنات دعا می‌کردند و برای خودشان هیچ دعایی ننمودند. از ایشان علیها السلام پرسیدم: مادر جان! چرا همان طور که برای بقیه دعا کردید، برای خودتان دعایی نکردید؟! در جواب فرمودند:

«یا بنی! الجار ثم الدار»^(۱).

پسرم! اول همسایه سپس خانه و خانواده.

خوشبختانه طبق آماری که وجود دارد، قشر جوان اهل سنت که به طور میراثی دنباله رو مکتب خلافت هستند، وقتی به منابع خودشان رجوع می‌کنند و با این تناقضات فراوان رو به رو می‌شوند، گروه گروه از اعتقادات خود دست بر می‌دارند و لذا برای بیدار شدن آن‌ها تلنگری کافی است.

تمام تلاش ما آن است که از مکتب تشیع و اعتقاداتمان حفاظت کنیم و اجازه ندهیم که جوانان شیعه، فریب شعارهای دروغین و پوشالی را بخورند، و گرنه جوانان اهل سنت با توجهی کوتاه به کتب خودشان، خواهند فهمید که اساس تفکر و مکتب‌شان بر خدعه و نیرنگ و دروغ نهاده شده است.

به امید آنکه خداوند متعال ما را از انحرافات و کج روی‌ها برهاند و حسن عاقبت به همه‌ی ما عنایت بفرماید!

«السَّلَامُ عَلَیْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ»

خودآزمایی

- ① فخررازی واژه‌ی «صفت» را چگونه معنا می‌کند؟
- ② حضرت امام صادق علیه السلام، کدام یک از همسران پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم را افشاکننده‌ی سرّ ایشان صلی الله علیه و آله و سلم می‌دانند؟
- ③ مطلبی که بر توطئه‌ی خطرناک عایشه و حفصه و پدران این دو علیه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم، دلالت می‌کند، کدام است؟
- ④ «صالح المؤمنین» در تفاسیر به چه کسی تطبیق شده است؟
- ⑤ مفهوم مخالف آیه‌ی پنجم از سوره‌ی تحریم، چه مطلبی را در مورد عایشه و حفصه ثابت می‌کند؟
- ⑥ عایشه و حفصه در آیه‌ی دهم سوره‌ی تحریم به چه کسانی تشبیه شده‌اند؟ وجه شباهت آن‌ها چیست؟
- ⑦ خیانت همسران نوح و لوط علیهم السلام چه بود؟
- ⑧ دو فایده از فواید ضرب المثل به کار رفته در سوره‌ی تحریم، بر اساس کلام فخررازی، چیست؟
- ⑨ رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم با اشاره به خانه‌ی عایشه چه فرمودند؟

بعد از این سخنان، به همان سؤال نخستین باز می‌گردیم و از
فخر رازی و زمخشری و دیگر متفکرین، محدثین و مفسرین
اهل سنت سؤال می‌کنیم: شما چگونه این دو همسر رسول
گرامی اسلام ﷺ را مشمول «آیه ی تطهیر» می‌دانید؟! آیا
اینکه خودتان اذعان دارید سوره ی تحریم، درباره این دو
نازل شده است و از تمثیل به همسران لوط و نوح علیهم السلام
استفاده نمودید که صرف همسر پیامبر ﷺ بودن
فایده ای ندارد و خود انسان باید متقی و صالح باشد.
همچنین خودتان گفتید که این دو مرتد و کافر شدند و اذیت و
آزار رسول خدا ﷺ نمودند که به نص آیه ی قرآن، این
کار موجب لعنت الهی و خلود در آتش جهنم است، و هیچ
آیه ای در قرآن کریم بر توبه و بازگشت این دو از کفر و
ارتدادشان دلالت نمی‌کند.

(صفحه ۲۱ از همین جزوه)

- محل عرضه CD جلسات به سوی معرفت :
ابتدای خیابان امام، جنب قائمیه، فروشگاه آوای مهر.
- شماره سیستم پیام کوتاه (SMS) ۳۰۰۰۷۲۲۷۰۸ می‌باشد.
- در صورت تمایل به دریافت پیام کوتاه جلسات، شماره تلفن
همراه خود یا دوستانتان را با نام به سیستم ارسال کنید.

محل برگزاری جلسات :

کاشان: حسینیه مرحوم آیت الله یثربی رحمته الله علیه

تلفن: ۴۴۴۴۳۴۳-۴۴۴۵۲۷۷-۴۴۴۹۹۳۳

پست الکترونیک: info@yasrebi.ir

www.yasrebi.ir